

güket. Nagy súlyt vetnek arra, hogy hét ismert kereskedő tagja a kormányának. Rhondea lord egy velszi szénmágnás, a ki a municions miniszteriumnak nagy szolgálatokat tett és a háboru elején az Egyesült-Államokban és Kanadában szervezte a municionszállítást. Sir Stanley, a londoni földadatti vasut igazgatója a közlekedés terén szerzett érdemeket. Az új kabinet egyik legérdekesebb meglepetése Maclay hajózási ellenőr kinevezése, a ki ismert glasgowi hajótulajdonos és a hajófuvarozás terén elismert szakember.

Szakemberek helyett amatőrök.]

London, dec. 10. A Sunday Times írja, hogy a kabinet összeállítása bizonyos fokú csalódást keltett. Az országnak a tettek kormányára van szüksége. Ha a miniszterelnök elég merész lett volna ahhoz, hogy az összes állások betöltéséről csak személyek kiválóságára ügyelt volna, ugy számíthatott volna az alsóház és az ország őszinte támogatására, de a politikai nézőpontok voltak ismét döntők. Azoknak a miniszteriumoknak élére, a melyek a háboru tekintetében a legfontosabbak, ellentétben Németországgal, a hol szakemberek kerültek a rezsorotok élére, amatőröket hívtak meg.

Lloyd-George beteg.

London, dec. 11. A Reuter-ügynökség jelentti hivatalosan: Lloyd-George miniszterelnök erősen meghűlt, úgy, hogy nem hagyhatja el lakását.

Az ország és a főváros élelmezésének ügye.

— Beszélgetés Kürthy Lajos báróval. —

Budapest, dec. 11.

A Közélelmezési Hivatal elnöke, Kürthy Lajos báró szíveségéből rövid időn belül immár másodizben nyílt alkalmunk arra, hogy az ország élelmezésének bonyodalmas kormánygépezetét működésben láthassuk. Ez a látnivaló talán érdekesebb, mint a mily vigasztaló. Kürthy báró ritka energiával, türelemmel, nyugalommal rendelkezik, — ám a helyzete végtelenül nehéz, munkája a legnagyobb mértékben háládatlan. A kormány ugyan a legteljesebb odaadással segíti Kürthy báró munkáját, ámde azért vannak nagyon zavaró mozzanatok is. Legutóbb is említést tettünk róla, hogy a Közélelmezési Hivatalnak nem áll a rendelkezésére a kellő nagyságú helyiség. A volt Angol Királynő-szálló harmadik emeletének egyik szárnyát rendezték be a hivatal számára, a mely azonban néhány hét alatt tuhnott a megjelölt kereteken. Most az a helyzet, hogy néhány szoba hiánya miatt nem lehet a hivatal szervezetét tökéletesíteni, kiegészíteni, a dolgozó hivatalnokokat ugy elhelyezni, hogy igazán közérdekű munkájukat a kellő kényelemben s így a szükséges eredménnyel végezhessék. Van olyan kis szoba, a melyben nyolc tisztviselő dolgozik. Pedig ebben a hivatalban este nyolcig tart a munka, sőt ezen a hivatalos határon tul csaknem minden este tízig dolgoznak a tisztviselők. S a rengeteg munka ellenére még rendes helyiséget sem kapnak.

A mi magát az ország ellátását illeti, arról Kürthy báró terjedelmesen nyilatkozott, de korántsem vigasztalóan. Vannak nehézségek, a melyek leküzdhetők, ezeket javarészt el is hárították immár. De vannak nehézségek, a melyek ellentállanak minden igyekvésnek s hovatovább kiderül róluk, hogy bizony orvosolhatatlanok. Illetve csak egy az orvoságuk, a — béke.

A gabona.

Sorjába menve, elsősorban a kenyérmagról beszélt Kürthy báró.

— Az első rekvirálás — mondotta — tudvalevően nem járt kellő eredménnyel s most folyik a második, a szigorubb. A látható és rendelkezésre álló készletek az egész ország és a katonaság szükségletének — augusztus 15-ig számítva — alig egyhatedrészét teszik. A többit mind meg kell szerezni, a mihez viszont csak két eszköz van: a rekquirálás és a romániai behozatal.

— Romániából jelentős mennyiségű gabonát remélünk, de erről egyelőre még korai volna beszélni. Nagy munkát kíván a romániai készletek megállapítása, felosztása, még nagyobb munka lesz ezután a gabona elszállítása. Noha a közhit másként tartja, a valóságos helyzet mégis az, hogy Németország kevésbé van reáulva a román gabonára, mint mi, sőt e tekintetben Ausztriában is jobb a helyzet. Nálunk nagy volt a közlelmezés terén a rendszertelenség s ez a hiba, részben még ma is megvan. A

szervezetlenségnek kiütőző jelenségei azután azt a hitet ébreszthették szövetségeseinkben, de itthon is, hogy nálunk még most is nagy a bőség, a mikor Németország is, Ausztria is már régen gramokban méri ki polgárainak az élelmi porcióit. Holott az élelmenálunk sem több, de talán kevesebb, csak mi esetleg rosszul gazdálkodtunk és gazdálkodunk vele.

— Most tehát az a helyzet, hogy Ausztria immár egyellen szem gabonát sem kap tőlünk. Egyebet igen. Természetes is, hogy adjunk, a mit adhatunk. Adunk sertést, zsírt, más efféléit, viszont mi is mindig kérünk és kapunk valamit. Ezek az örökös alkudozások kissé idegessé teszik a kedvet a két ország között, de azért megvan a békesség.

— Lényegben az a helyzet, hogy Magyarországon a falusi lakosságnak a sora jobb és könnyebb, mint Ausztriában. Viszont a városi lakosság nálunk sem áll jobban, mint a szövetséges szomszédunknál.

— A mi már most a gabonakészletek és a szükséglet mennyisége között lévő nagy hiányt illeti, erre nézve nagy bizakodással nézünk a folyamatban lévő rekquirálás elé. Tudvalevő, hogy a közigazgatási hatóságok jogot kaptak a magánháztartások készleteinek föl kutatására is, ez azonban csak most kezdődik s így erről még nincsenek adataim, még nem tudhatom, milyen lesz az eredmény.

A rekquirálás menete most az, hogy mindegyik vármegye területére, a kellő becslés és a kellő információ alapján, kivételünk bizonyos gabonamennyiséget, a melyet onnan várunk. A válasz a megye vezetése részéről mindig az, hogy a kívánság teljesíthetetlen, hogy valóban oly rengeteg gabonát akarunk-e, vagy csupán tollhiba az a nagy szám, a melyet a rendelkezésbe beleirtunk? S csak a mikor minderre a kérdésre pozitív választ adunk, kezd hozzá a munkához az illető megye rekquiráló bizottsága. Alig mulik el nap, hogy három-négy megye részéről panaszol ne tennének a rekquirálásra kijelölt mennyiség nagysága miatt.

— Hogy milyen lesz a rekquirálás eredménye? En nem vagyok nagyon optimista, de azt hiszem, az egész hiánynak a felét meg fogjuk kapni. Vannak azonban szakkörök, a melyek többet remélnék az új rekquirálástól.

A tej.

A kenyér gondja mellett, kivált Budapesten, talán a legfontosabb a tej kérdése. Annyi bizonyos, hogy ez a probléma áll ellent leginkább a megoldás minden kísérletének. A tejjel kapcsolatosan ezeket mondotta Kürthy báró:

— Nagyon jól tudom, hogy azok a tilalmak és korlátozások, a melyek a tej bol és miként fogyasztására vonatkoznak, nem oldják meg ezt a súlyos kérdést. Bár viszont kétségtelen, hogy Budapesten enyhült valamelyest a helyzet, a mióta a kávéházakban tilos az uzsonna-kávé.

— A tej-kérdésnek két fő nehézsége van: egyre kisebbedik a termelés, mert a gazdáknak kevés a takarmányuk. A második főbb nehézség, hogy a tejből származó termékek, a vaj, a túró és a sajt nagyobb hasznót hoz, mint a tejeladás.

— A tej-kérdést tehát csakis ugy lehet megoldani, ha egyszerre elintézzük a vaj, a túró és sajt készítés ügyét is, s hozzá mindezt országosan. Mert ha például csak egy városban, vagy egy vidéken hozzuk be a maximális árat, akkor azt a várost vagy vidéket a tej, a vaj, a túró, a sajt szinte automatikusan el fogja kerülni.

— Munkában is van már a tervezet, a mely a tej dolgában a lehetőség szerint meggyógyítja a bajokat. Csökkenteni kell majd a vaj, a túró és a sajt készítését. Gondoltunk arra is, hogy például a túró forgalomba hozatalát egészen eltíltuk, de ezzel például Budapesten, igen nagy kárt szenvedne a cukrász-ipar. Ebben az ügyben tehát meg kell kérdezní a város vélekedését. Kétségtelen, hogy mostanság csak a fővárosban is százezernyi túrós és vajás süteményt adnak el naponkint a kávéházakban, mert nincs zsemlye. Pontosan nem tudni, mennyi tejet használnak föl ehhez a rengeteg süteményhez, de bizonyos, hogy tíz- és tízezer litert napjában. Ez a sütemény senkinek sincs kedvére, mert nagyon drága, de viszont csak akkor volna eltiltható, ha helyette ismét zsemlyét süthetnének a pékek. Körülbelül ez volna a megoldás: kenyérjegy fejében zsemlyét árusítani s az ilyen vajas, tejes cukrászsüteményt eltiltani. A mint említettem, a megoldás ebben az irányban fog elkövetkezni.

— Nagy haj az is, hogy a tej csempészése igen veszedelmes arányt öltött. A csempészést Ausztria egész határvonalán üzik, sőt még Horvátországban is. Csempésznek vonator, hajón, kocsin, automobilon, gyalog, minden elgondolható módon. Az ellenőrzés pedig alig lehetséges. Legfőbb akadály, hogy nincsenek a vidéken rendőrök s hiányoznak a határrendőrök is. Vannak tíz-tizenötezer lakóju városaink, a melyekben három-négy rendőr maradt itthon, a többi bevonult. Ez a csempészés szervezeten folyik: igen messzeeső területekről szállítják a tejet a határszélre, a hol azután átviszik Bécsbe, Ausztria egyéb részeibe, Galiciába, Horvátországba.

— A tejtulványok kiadásának módja miatt sokat panaszkodott a közönség. A panaszok egy részét az orvosok rovására kellett írni. A mikor behoztam az új rendet, hogy a bizonyítványokat a

hatósági orvosok adják, akkor viszont az orvosok panaszkodtak, hogy ez az intézkedés sértés volt ellenük. Holott igazán nem ez volt a szándékom. Ugyancsak a tejutalványokkal kapcsolatosan fontolóra vettem, hogy az idős emberek orvosi bizonyítvány nélkül is kapjanak tejet, illetve utalványt. Az öreg emberek, ha nincs is határozott betegségük, alig nélkülözhetik a tejet, a kávé s így nekik születési bizonyítvány alapján kellene kiszolgáltatni legfontosabb táplálékukat.

A szállítás bajai.

— A készletek csekélységén kívül — folytatta Kürthy báró — növeli a bajt a szállítás minden képzeletet meghaladó nehézsége. Szénné volna elegendő, de volna petroleum is, cukor is, burgonya is, ha könnyű volna a szállítás. Sőt, például szén még Budapesten is volna bőven, de a pályaudvarokon oly rosszak a helyi viszonyok, hogy a száz és száz vagon közül alig lehet kirángatni a néhány kocsirakományt szeret.

— De, ha már a vasut elbocsázza Budapestre az árut, itt is nagyon nehéz a házhoz szállítás. Ezen a ponton alig is kínálkozik megoldás, vagy könnyebbég. Egvedül katonai részről jöhetne ezen a téren a segítség.

Hús és zsír.

— A zsír dolgában, a mint a multkor kilátásba helyeztem, javult a helyzet és ezen a ponton most nincs is ok a különösebb panaszra. A hús ára is olcsóbb lehetne, mert az élősértés, meg az élőmarha ára is csökkent. A husarak nem igazodnak pontosan az élőállat árához és ez nagy hiba. Gondunk lesz rá, hogy a hentes, mészáros és mindenki más, a ki husárt tart, a közönséget is részesítse az élőállat csökkent árának a hasznában.

Természetes, hogy a mint egyéb feladataink megoldásában, ehhez is munkaerőre van szükség, a mivel különösebb mértékben bizony nem rendelkezünk. Szinte az az érzésem, hogy a fővárosnak egy-magában is szüksége volna egy külön közéletmező hivatallra, annyi itt a megoldandó feladat.

A mi magát az Országos Közéletmező Hivatalt illeti, valószínű, hogy működése nem ér majd véget a háborúval. Az életkezés kérdése a béke első szakában sem lesz sokkal könnyebb, mint most, sőt, akkor ennek a hivatallnak a munkaköre még növekedni is fog. Oktatni kell majd a gazdákat a termelés folytatására és általában gondoskodni kell majd a termékek igazságos elosztására is.

A harcsterről visszatérő millió és millió ember követelni fogja a kellő táplálékot, a melyhez a háborús években hozzászokott. A harcstérben bőven kap mindenki húst és kenyeret, a mit a béke napjaiban is meg fog követelni mindenki, a ki védte a hazát és szenvedett, vértért érte. A fogyasztás nagyobb lesz a háború után, mint volt, a munkakész viszont kevesebb: ez teszi majd nagy szociális nehézséggé a tömegek kellő ellátását. És ennek a nehézségnek a leküzdésében nagy szerepe lesz ennek az intézménynek, vagy annak a másinak, a mely belőle majd kialakul.

A végső következtetés, a mely a mai helyzetet illeti, az, hogy ha a rekvirálás nem hoz csalódást és a szállítási viszonyok megjavulnak, valahogyan eljutunk az újra. Ellenkező esetben komoly bajtól kell tartanunk.

Sokkal kedvezőbbnek mutatkozik a jövő. A vetések állása, egybehangzó jelentések szerint, oly jó, a milyen ritkán volt. S azonfölül az elmúlt őszszel sokkal több föld került művelés alá, mint a mult évben. Csak az aratásig kell kitartással és türelemmel viselnünk az elkerülhetetlen helyzetet.

F. A.

tek az V. hadikölcsönre. A káptalan az öt hadikölcsönre az alapítványozók részéről összesen 2.500.000 koronát, a káptalan tagjai részéről pedig 260.000 koronát jegyzett.

A 12-es honvédek jegyzése. Egerből jelentik: Az ötödik hadikölcsön jegyzéséből derekasan kivesszük részüket katonáink is. Az az eredmény például, a melyet e téren az Egerben állomásozó szatmári 12-ik honvéd gyalogosezred fölmutathat, valóban bámulatos. Arról értesülünk, hogy a 12-ik honvéd gyalogosezred Dingha Sándor alezredes ezredparancsnok hazafias fölhívására az 5-ik hadikölcsönre 180.000 koronát jegyzett s e jegyzés legjelentékenyebb részét azonnal be is fizette. A jegyzés pár nap alatt valószínűleg 250.000 koronára fog emelkedni.

Debrecenből jelentik: Debrecen városában eddig 12 millió koronát jegyeztek az ötödik magyar hadikölcsönre. Ebből két millió koronát Szabó katonaiügyi tanácsos gyűjtött.

Temesvárról jelentik: Temesvározt a jegyzést élénken folytatják. A Temesvári Első Takaréknál eddig 10 millió koronát jegyeztek. Az előző hadikölcsönök javára az intézetnél 44 millió korona jegyzés történt. — Temesvár városa az új hadikölcsönből 800.000 koronát jegyzett.

Az Országos Középponti Hitelszövetkezetről Szakáll Gyula, Nagykőrös 20.000, Palugyay Vali 10.700, Mester Gyula dr., Nagykőrös 10.000, Alapítványkezelő hivatal Révay Tibor dr., Kalocsa 10.000, Magyar kölcsönös állatbiztosító társaság 8800, Szurmó Ambrus, Nagykőrös 5000 korona. A kötelekbe tartozó szövetkezetek közül a következő jelentettek be nagyobb jegyzéseket: Lovrin 191.750, Omlód 170.000, Töktelek 146.400, Démsöd 146.450, Kunmadaras 139.200, Földeáki takarékszövetkezet 139.100, Gyönkvidéki gazdasági 130.900, Zenta 118.150, Németcsérnye 129.350, Martonos 118.850, Hosszupérszleg 97.200, Helesfa 96.900, Úrményháza 94.500, Tótkomlós 81.550, Istvánföld gazdasági 80.150, Perjámosi 86.350 koronát.

A Gazdák Biztosító Szövetkezete az ötödik magyar hadikölcsönre saját alapjaiból 500.000 koronát jegyzett.

A Budapesti Kereskedelmi Testület igazgatósága 150.000, a menház igazgatósága 50.000 koronát jegyzett az ötödik hadikölcsönre.

Az amerikai kormány óvása a belga lakosság elszállítása ellen.

A német kormány válasza.

Berlin, dec. 11.

A Norddeutsche Allgemeine Zeitung jelenti: Az Egyesült Államok kormánya Berlinben a német külügyi kormánynak közlést tett, a melyben barátságosan, de ünnepies módon óvást tett a németek amaz eljárása ellen, hogy a belgiumi polgári lakosság egy részét elszállították és kényszerű módon Németországban való munkára alkalmazták, a mi a nemzetközi szokások valamennyi alapjával és hagyományával ellentétben van. A közlés az Unió kormányának azt a meggyőződését hangoztatja, hogy e politika hatása, a mennyiben folytatnák, minden valószínűség szerint a belga segítő akcióra, a melyet oly humanus módon terveztek és oly sikeresen hajtottak végre, káros hatással lesz és oly következményekkel fog járni, a mely a német kormánynak is komoly kellemetlenséget okozhat.